

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 29. října 2021

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

FALEŠNÁ, NEBO PRAVÁ? VÝSTAVA V AKADEMII VĚD ODHALUJE TAJEMSTVÍ MINIATUR

Portrétní miniatury začali umělci malovat už v 16. století v Anglii, a to na různé podložky. V Evropě 18. a 19. století se nejoblíbenější podložkou stal tenký plátek slonoviny. Když se později na scéně objevily fotografie, obě techniky se začaly ovlivňovat a prolínat. Jak pak ale rozeznat pravou malovanou miniaturu od různých replik a falzifikátů? To ukazuje nová výstava, která začíná v pondělí 1. listopadu 2021 v Galerii Věda a umění v sídle Akademie věd.

Velkoplošné rentgenové fluorescenční skenery, vysokorozlišovací infračervené kamery, mobilní spektroskopické přístroje nezní jako exponáty umělecké výstavy, nicméně bez nich by to nešlo. Odhalit repliku či falzifikát je někdy věda – zvláště když jejich provedení věrně imituje originál. V době, kdy malované miniaturky dosáhly v Evropě své největší popularity, tedy v 19. století, zastínila je dynamicky se rozvíjející fotografie. Vznikla celá řada dobově specifických technik. Nemusí být přítomné snadné hned odpovědět na otázku, zda se pod bravurně provedenou malbou skrývá kresba, fotografický přenos nebo tiskový rastr.

Fascinující objevování

Běžné analytické metody často vyžadují odebrat malý vzorek z díla, to je ale u miniatur na slonovině vyloučené. Drobné malby tak dlouho stály na okraji vědeckého zájmu.

„Jejich malba je velmi kompaktní, precizní a detailní, každé drobné poškození je vidět. A i když se mnohé miniatury rozměrově vejdou do měřících komor laboratorních přístrojů (jsou jako by malým vzorkem samy o sobě), problémem jsou podmínky měření. Tenká slonovinová destička se začne prohýbat i při poklesu vzdušné vlhkosti, natož pak ve vakuu,“ říká jeden z autorů výstavy David Hradil z Ústavu anorganické chemie AV ČR.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Teprve v současnosti špičková odborná pracoviště disponují nástroji, které vyhovují požadavkům maximální šetrnosti analýzy a mobility (tedy dostupnosti i mimo specializovanou laboratoř). Novodobé přístroje pod povrch díla nejen vidí, ale dokážou získat i překvapivě přesné informace o použitých materiálech, navíc neinvazivně, bez dotyku. Výzkum miniatur však čekal ještě na jeden podnět.

„Tím impulzem byla možnost zobrazování přípravných vrstev a analýzy materiálů ve velmi vysokém rozlišení, tedy velkém detailu. Vykreslit složení použitých pigmentů v ploše malby s rozlišením pod 100 μm nebylo dříve možné. Teprve tyto možnosti tak odstartovaly první systematický výzkum miniatur u nás,“ vysvětluje další autorka výstavy Janka Hradilová z Akademie výtvarných umění v Praze.

Miniatury interaktivně

Výstava ukazuje interaktivními prostředky, jak mohou nejrůznější nové postupy přispět k rozpoznání způsobu, kterým dílo vzniklo. Představí se na ní portrétní miniatury malované převážně na slonovinové podložce, které doprovodí vysvětlení, jaké materiály později umělci používali, když je chtěli napodobit. Návštěvníci také poznají, že důvody napodobování se lišily – od zcela počestných až po ty, které falzifikátoři vytvářeli s úmyslem ušetřit, použít levné náhražky a levné způsoby výroby, a tedy diváka či zákazníka ošidit. Lidé uvidí jak reálná výtvarná díla (zapůjčená z Národního muzea, Oblastního muzea Chomutov, Národního památkového ústavu a ze soukromých sbírek), tak panelové prezentace s fotografiemi a ukázkami výzkumů v podobě příběhů.

Součástí výstavy budou komentované prohlídky a workshopy za účasti restaurátorky, při které předvede jak vlastní malbu miniatur, tak různé techniky napodobování. Organizátoři připravili i doprovodné video.

Součást festivalu Týden Akademie věd ČR

Výstava *Kopie a falzifikáty v portrétní miniatuře* se otevírá vernisáží 1. listopadu 2021 jako součást programu festivalu Týden Akademie věd ČR. Lidé si ji mohou prohlédnout v sídle Akademie věd na Národní v Praze do 14. ledna 2022 ve všední dny od 10 do 18 hodin. Vstup je zdarma.

Garantem výstavy je Akademická laboratoř materiálového průzkumu malířských děl ([ALMA](#)) – společné pracoviště Ústavu anorganické chemie AV ČR a Akademie výtvarných umění v Praze. Výzkum, a tedy vlastní obsah výstavy financovalo Ministerstvo kultury České republiky (program NAKI II, projekt číslo DG18P02OVV034).

Více informací:

Mgr. David Hradil, Ph.D.

Ústav anorganické chemie AV ČR

hradil@iic.cas.cz

+420 723 031 289

RNDr. Janka Hradilová

Akademie výtvarných umění v Praze

hradilovaj@volny.cz

723 065 425